

2017

M. Phil. 1st Semester

SANSKRIT

PAPER-SAN-111

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

The figures in the right hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

(सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषया आङ्ग्लभाषया वा समाधेयाः)

1. क) 'Research'—इत्यस्य कोऽर्थः? तस्य सम्भाव्य-विभागान् विलिख्य यथासम्भव प्रत्येक प्रकारः आलोच्यताम् । 5

अथवा

- ख) शोधप्रबन्धस्य गठनगतसज्जीकरणं कीदृहां भवेत् ? तत्र आधे भागे के विषयाः स्युः अन्ते भागे च के विषयाः स्युरिति सङ्केपतः लिख्यताम् । 5

2. क) 'मातृकाविद्या'—इत्यनेन किं बोध्यते ?—सव्युत्पत्तिकं विचार्यताम् ।
अथवा
ख) पुष्पिकाविषये टीका लेख्या । 5
3. क) AACR-II नियमानुसारं मातृकाणां तालिकाकरणपद्धतिः का ?
संक्षेपतः निरूप्यताम् । 5
अथवा
ख) मातृकाणां लेखोपादानानि नामोल्लेखपुरःसरम् आलोच्यन्ताम् ।
4. क) ग्रन्थसम्पादनकर्मणि वंशतालिकापद्धतिः कथं करणीयेति संक्षेपतः
आलोच्यताम् । 5
अथवा
ख) टीका लेख्या — 2½×2
i) पाठसंस्कारः — (Emendation)
ii) सामग्रीसंकलनम् — (Heuristics)
5. मूलं दृष्ट्वा मुद्रितस्य मुद्रणालयपद्धतिमनुसृत्य संशोधनं कार्यम् । 5
मूलम्: — आप्तः, खलु साक्षात्कृतधर्मा यथादृष्टस्यार्थस्य चिख्यापायिषया
प्रयुक्त उपदेष्टा । साक्षात्करणमर्थस्याप्रिस्तया प्रवर्तन इत्याप्तः

ऋष्यार्थम्लेच्छानां समानं लक्षणम् । तथा च सर्वेषां व्यवहाराः प्रवर्तन्ते इति । एवमेभिः प्रमणैर्देवमनुष्यतिरश्चां व्यवहाराः प्रकल्पन्ते नातोऽन्यथेति ।

पस्येह दृश्येतऽर्थः स दृष्टार्थो यस्यामुत्र प्रतीयते सोऽदृष्टार्थः एवमृषिलौकिकवाक्यानां विभागः ।

मुद्रितम् :-

आप्र खलु साक्षाकृतधर्मा यथादृष्टस्यार्थस्य चिख्यापयिषयया प्रयुक्तः उपदेष्टा । साक्षात्करणम् अर्थस्थितिस् प्रवर्ततइत्याप्रः । ऋष्यार्थम्लेच्छानां समानं लक्षणम् । तथा च सर्वेषां व्यवहाराः प्रवर्तन्ते इति । एवमेभिर्प्रमाणैर्देवमनुष्यतिराश्च व्यवहाराः प्रकल्पन्त नातोऽन्यथेति । यस्येह दृश्यतोऽर्थः सः दृष्टार्था यस्यामुत्र प्रतीयति स अदृष्टार्थः एवमृषिलौकिकवाक्यानां विभागः ।

6. कस्यचिदेकस्योत्तरं देयम् 5

क) 'Bibliography'—इत्यनेन किं बोध्यते? 'Bibliography' 'Catalogue'—इत्यनयोः को भेदः? 'Bibliography'—इत्यस्य मुख्यतः भेदाः के? तन्मध्ये को विभागः अस्माभिरश्रियते ? तद्वेदविषये टीका लिख्यताम् ।

अथवा

ख) 'Index'—इति पदेन किं बोध्यते ? ग्रन्थस्य कस्मिन् भागे तस्यावस्थानम् ? तद्भागविषये संक्षेपतः आलोच्य Index-निर्माणविधिरूपस्याप्यताम् ।

7. अधोलिखितनाश्रित्य 'Index' प्रस्तूयताम् — 5

क) Mahabharata	33, 34, 36, 38, 39, 40, 42, 114-116, 118-21
Lassen	4, 7, 29, 45
Harisena	46, 121
Cola Script	60 (F.N)
Edgerton, Franklin	169, 170, 171, 172
Kumārapāta	67 (E.N-23)
Kunjunni Raja, C.	100 (F.N)
Lahore	73, 75, 76, 78, 79
France	72 (F.N+B)
Venisambhāra	46, 62
Utpala Parimala	126, 130
Nasik Inscription	46, 47, 183, 184, 185
Parisara	11

Subandhu	44, 50
Maxmuller	3, 4
Yazdani	5
Siddhāntakaumudī	130-40
Boner Manuscripts	33, 50

ख) अधोलिखितान् आश्रित्य ग्रन्थपञ्जी विरचनीया — 5

The Vidyabhavan Sanskrit Granthmala-113, The Sarva-darsana-Samgraha of Madhavaearya, Edited with an exdeanstive Hindi Commentary Prakasa Copions Appen-dixes and Anglo-Hindi Introductions by Dr. Uma Shankar Sharma Rishi Acharya, Ma.A. D. Lit. (Patna), Render Dept of Sanskrit, Patna University, Patna Chowkhamba Vidyabhavan Varanasi Reprint 2006.

Pramānasāmānyalakṣaṇanirupare Nyāyabhāṣyakārato Nyāyamanjarikāryasya Vaisesyam by Uttam Bis was in Anviksā PP 88-97, Research Journal of the Department of Sanskrit (Refreed Journal) ISSN-0587-1646, Henanta

Kumar Ganguli Commemoration volume, Vol.XXXVI,
Part-I, Genral Editor Dr. Tapas Sankar Bhattacharyya,
Jadavpur University, Kolkata-700 032, December, 2014.

—o—